

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดี
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบางปลานัก จังหวัดฉะเชิงเทรา

Development of Learning Activity Package with Mind Maps on the Topic of
Good Citizens for Grade 2 students at Wat Bang Planak School,
Chachoengsao Province

มนัสชนก เพียรพิทักษ์^{1*}

Manatchanok Piangpitak^{1*}

¹โรงเรียนวัดบางปลานัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

¹Bang Planak Temple School, Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1

*Corresponding author's e-mail: mpeanpitak612@gmail.com

Received: July 3, 2025

Revised: August 8, 2025

Accepted: August 14, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดี ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบางปลานัก อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการศึกษา 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมาก, 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ผ่านการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดการเรียนรู้: ประกอบแผนผังความคิด: พลเมืองดี

Abstract

This research aimed to 1) develop a learning activity set with a mind map on the topic of good citizenship for grade 2 students, 2) compare the academic achievement with the learning activity set with a mind map on the topic of good citizenship before and after studying, and 3) study the satisfaction with the learning activity set with a mind map on the topic of good citizenship of Grade 2 students. The target group of the study was 13 second grade students of Wat Bang Planak School, Mueang District, Chachoengsao Province, first semester of the academic year 2024. The research instruments were learning activity sets with mind maps, academic achievement tests, and student satisfaction assessments. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test

Results of the study: 1) The learning activity set with mind maps on good citizens for grade 2 students by relevant experts was at a high level, 2) The academic achievement of students who had studied with the learning activity set with mind maps on good citizens after studying was significantly higher than before studying at a statistical level of .05, and 3) The satisfaction of students towards using the learning activity set with mind maps was at a high level overall

Keywords: Learning Activity Package: Mind Maps: Good Citizens

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและรักษาอัตลักษณ์ของชาติ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้มีทักษะและสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันจากทั้งภายในและภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึง การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ในกระบวนการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสามารถจัดระเบียบความคิดเชื่อมโยงข้อมูลและจดจำเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการใช้ชุดกิจกรรมที่ออกแบบอย่างมี

เป้าหมายร่วมกับสื่อช่วยสอนยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาของ ญัฐฐาพร จันลาวงค์ (2563) กล่าวว่า การถ่ายทอดความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ ลงกระดาษ โดยการใช้ภาพ สีเส้นและการโยงใยแทนการจดย่อแบบเดิมที่เป็นบรรทัด ๆ เรียงจากบนลงล่าง เปิดโอกาสให้สมองให้เชื่อมโยงต่อข้อมูลหรือความคิดต่าง ๆ เข้าหากันได้ง่ายกว่าใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลักความคิดรองและ ความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนั้น ชุดการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดจะเป็นเครื่องมือหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบอย่างมีระบบ โดยบูรณาการแผนผังความคิด (Mind Mapping) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถจัดระบบความคิด เชื่อมโยงความรู้ และสรุปเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ และถ่ายทอดความเข้าใจด้วยตนเอง จากการศึกษาของ ทิตพร ทิชนพงษ์ (2563) กล่าวว่า แนวคิดในการสร้างชุดการเรียนรู้เน้นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างครูกับผู้เรียนและภายในกลุ่มผู้เรียน พร้อมทั้งใช้สื่อการสอนที่ช่วยถ่ายทอดความรู้จากนามธรรมไปสู่รูปธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่กับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเสริมแรง และการออกแบบกิจกรรมตามลำดับขั้นทางจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมุ่งเน้นพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติตนตามลักษณะของพลเมืองดีได้อย่างชัดเจน โดยเน้นการมีส่วนร่วมการคิดวิเคราะห์และการสรุปสาระสำคัญด้วยตนเองผ่านการใช้แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จตุพร ดวงศรี และ อรัญ ชูยกระเตื้อง (2566) ได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อยุธยาและธนบุรี เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิดให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75 ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีผลการประเมินความเหมาะสมซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและค่าประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 82.69/81.33 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด อยู่ในระดับมากที่สุด

รัตนติยา ใช้สอย (2565) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิดมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านของนักเรียนสูงขึ้นและเป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 75

อภิรักษ์ ศรีสุภาพ และชนะชัย อวนวัง (2565) ได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 นักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งผลคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และดัชนีประสิทธิผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีผลคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 80 ขึ้นไป อีกทั้งความพึงพอใจของนักเรียนต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีคะแนนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการฝึกทักษะกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่ในระดับดี

ณัฐธิดา ดวงแก้ว (2564) ได้ศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย พบว่า ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 โรงเรียนบ้านไร่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับดี ซึ่งสูงกว่าก่อนทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ณัฐภาพร จันลาวงค์ (2563) ได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ ขั้นกำหนดหัวเรื่อง ขั้นระดมความคิด ขั้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ขั้นวางโครงเรื่อง ขั้นฝึกทักษะ และขั้นตรวจทานและประเมินผล และขั้นสุดท้ายคือ ขั้นสรุปผล สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิดในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.07/88.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยรวมในระดับมากที่สุด

พรพรรณ จันตระ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยเทคนิคการใช้คำถามร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดการเรียนรู้พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน อีกทั้งนักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าวในระดับมาก

Polat & Atiş-Akyol (2022) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ผลกระทบของการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสร้างแผนที่ความคิดแบบกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งกิจกรรมการสร้างแผนผังความคิดที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมมีผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด เป็นรูปแบบกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างความเข้าใจ และพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Map) เป็นเครื่องมือหลักในการจัดระเบียบความคิดและนำเสนอข้อมูลอย่างสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดบางปลา นัก อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เลือกห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 13 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดี ประกอบด้วย 1) การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี, 2) มารยาทไทย, และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเราและสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน ดำเนินการประเมินคุณภาพที่เหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญและนำข้อมูล ข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง

2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาพลเมืองดีก่อนและหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.85 ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 1.00 จากนั้นนำข้อมูล ข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง

3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเท่ากับ 0.40- 0.75 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.9

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ชี้แจง ทำความเข้าใจกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดี โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 2) ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่อง พลเมืองดี จำนวน 20 ข้อ บันทึกผลแล้วเก็บคะแนนไว้
- 3) ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นเวลา 3 สัปดาห์
- 4) ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง พลเมืองดี จำนวน 20 ข้อ บันทึกผลแล้วเก็บคะแนนไว้
- 5) ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.46	0.52	มาก
2. เนื้อหาและความถูกต้อง	4.38	0.51	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้	4.23	0.44	มาก
4. สื่อการเรียนรู้	4.38	0.51	มาก
5. การวัดผลและประเมิน	4.31	0.48	มาก
รวม	4.35	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายพบว่า มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากทุกรายการ คือ ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 สูงที่สุด อันดับรองลงมา คือ เนื้อหาและความถูกต้องและสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนการวัดผลและประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig
ก่อนเรียน	13	8.77	1.59	12	19.89**	.000
หลังเรียน	13	15.08	2.10			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนมีความสนใจกิจกรรมในบทเรียนมากขึ้น	4.31	0.48	มาก
2. นักเรียนมีความเข้าใจและมีความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม	4.15	0.38	มาก
3. นักเรียนพอใจกับการกระตุ้นต่อความคิดในการเรียน	4.31	0.48	มาก
4. นักเรียนแสดงออกและส่วนรวมในการจัดกิจกรรมครั้งนี้	4.31	0.48	มาก
5. นักเรียนได้คิดและแสดงความคิดเห็นของตัวเองในห้องเรียน	4.31	0.48	มาก
6. นักเรียนมีความสุขในวิชาที่เรียน	4.15	0.38	มาก
7. นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน	4.15	0.38	มาก
8. นักเรียนมีความสนใจอุปกรณ์หรือสื่อที่ผู้สอนใช้สอนในกิจกรรมนี้	4.31	0.84	มาก
9. นักเรียนพอใจใบทดสอบความรู้	4.38	0.51	มาก
10. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.46	0.52	มาก
รวม	4.28	0.45	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.46 นักเรียนพอใจในทดสอบความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ นักเรียนมีความสนใจกิจกรรมในบทเรียนมากขึ้น นักเรียนมีความพอใจกับการกระตุ้นให้เกิดความคิดในการเรียน นักเรียนได้คิดและแสดงความคิดเห็นของตนเองในห้องเรียน และนักเรียนมีความสนใจอุปกรณ์หรือสื่อที่คุณครูใช้สอนในกิจกรรมนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ในส่วนของผู้เรียนมีความเข้าใจและมีความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความสุขและไม่เกิดความเบื่อหน่ายในวิชาที่เรียน นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนอย่างสร้างสรรค์ แผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบความคิดและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ ประนิมมะ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปริมาณทางไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 5 ชุด มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก เพราะการออกแบบโดยคำนึงถึงหลักการของการเรียนรู้ ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งในด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากชุดกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งการใช้แผนผังความคิดยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะและความเข้าใจในเนื้อหาจนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐฐาพร จันลาวงค์ (2563) ได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยที่มีความสามารถหลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละคนผ่านการช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชั้นเรียนได้อย่างมีความสุข ภายใต้การดูแลและกระตุ้นของครูผู้สอน

3. ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยนักเรียนมีความเข้าใจบทเรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แสดงความคิดและความคิดเห็นของตนเองได้อย่างชัดเจน สนใจกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น และมีความสนใจในสื่อหรืออุปกรณ์ที่ครูใช้ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ จันตระ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยเทคนิคการใช้คำถามร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพราะชุดกิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดแล้วยังช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น พิจารณาได้จากความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และร่วมทำกิจกรรมอย่างมีความสุข ตลอดจน ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

องค์ความรู้ใหม่

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนได้อย่างสร้างสรรค์ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าวสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยกิจกรรมช่วยให้นักเรียนจัดระเบียบความคิด เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตประจำวันได้ดี อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและความเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนแสดงความสนใจในการเรียนรู้ รู้สึกสนุก เข้าใจบทเรียนและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

(1) ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาทักษะการใช้แผนผังความคิดควบคู่กับการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารเนื้อหาและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(2) ควรนำชุดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและคุณธรรม จริยธรรม เพื่อบูรณาการการเรียนรู้ให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความเหมาะสมของชุดกิจกรรมกับบริบทที่แตกต่างกัน

(2) ควรพัฒนาชุดกิจกรรมเพิ่มเติมในหัวข้ออื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณลักษณะพลเมืองดี เช่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การเคารพสิทธิของผู้อื่น หรือหน้าที่ของพลเมือง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอย่างรอบด้านในหมวดสาระการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและหน้าที่พลเมือง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2579*. กรุงเทพฯ ฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กฤษณะ ประฉิมมะ. (2566). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปริมาณทางไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
- จตุพร ดวงศรีและ อรุณ ชูยกระเตื้อง. (2566). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อยุธยาและธนบุรี เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 17(1), 102-113.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/reru/article/view/254824/177574>
- ณัฐภาพร จันลาวาศ. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. *ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา*, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ณัฐธิดา ดวงแก้ว. (2564). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(3), 117-131.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/253600/170400>
- ทิตติพร ทิชนพวงศ์. (2563). *ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครระยองวิทยาคม (วัดโขดไต้) จังหวัดระยอง*. *ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- พรพรรณ จันตระ. (2562). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยเทคนิคการใช้คำถามร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. *การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย*, พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- รัตน์ธิดา ใช้สอย. (2565). *การจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. *การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อภิรักษ์ ศรีสุภาพ และชนะชัย อวนวัง. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปี*

ที่ 4. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(3), 155-161
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/254009/172174>

Polat, O., & Atiş-Akyol, N. (2022). Collaborative Learning with Mind Mapping in the Development of Social Skills of Children. Participatory Educational Research (PER), 9(1), 463-480. <https://doi.org/10.17275/per.22.25.9.1>